

A kötet címe: Miklós Szabó (dir.), Károly Tankó et Zoltán Czajlik (ass.) : La nécropole celtique à Ludas – Varjú-dűlő

Formátum: A/4

Terjedelem: 380 oldal

Képek száma: 310 db

Táblák száma: 55 db

Térképek száma: 1 db

Példányszám: 420 db

Belív papír: 80 gr. ofszet, 1+1 szín (1 ív 4+0 szín)

Előzék: 150 gr. famentes ofszet nyomatlan, 1+0 szín

Táblaborító: 150 gr. matt műnyomó, 4+0 szín, matt fóliázva

Kötészet: Cérnafűzve 1/1 tábla, (2mm lemez), fehér oromszegő gömbölyű gerinc ragasztva

A kötet bemutatása

A ludasi temető közzététele fontos mérföldkő a La Tène-kor magyarországi kutatásában. A régészeti lelőhely feltárására 2001-2002 között Domboróczki László vezetésével került sor. A feldolozás az OTKA Tudományos Iskola Program keretében, nemzetközi együttműködésben valósult meg.

A kézirat elkészítésében a kelta kutatásban nemzetközi szaktekintélynek számító Szabó Miklós mellett a feltáráson személyesen is közreműködő Tankó Károly vállalt részt. Az utóbbinak köszönhető, hogy a gyakran nehéz körülmények között készült ásatási dokumentáció számos részletében értelmezhető lett, amely a leletkatalógus elvárható színvonalát garantálja.

A munka első részét (Szabó Miklós és Tankó Károly munkája) értelemszerűen a régészeti jelenségek és leletek katalógusa, ill. értelmezése teszi ki. A temetkezésekből napvilágra került fegyverek, ékszerek és sírkerámiák egyaránt beható tipológiai, technológiai és kronológiai vizsgálat tárgyai lettek. Közülük külön kiemelendők a vésett díszű kardhüvelyek és az álfiligrán technikával készült ékszerek, amelyek némelyike unikális darabnak minősül. Ugyancsak egyedül leletnek számít a vadkant ábrázoló fülekkel ellátott agyagkantharosz, amely a Kr.e. III. század egyik legjelentősebb művészeti alkotása a Kárpát-medencében.

A Ludasi temető 82 sírjával a lehetőségekhez képest teljesnek mondható, és egységes szempontokat követő feltárása a kutatás számára eddig ismeretlen vizsgálati lehetőségeket biztosított. Nevezetesen, a hagyományos kronológiai vizsgálatokon túl a kombináció-statisztikai (szériáció) módszer alkalmazását is lehetővé tette. A huszonegy diagnosztikus síregyüttes, minimális korrekcióktól eltekintve, lényegében alátámasztja a Gebhard-féle módszer használatával definiált lelethorizontok (4. horizont = LT B2a; 5. horizont = LT B2b; 6. horizont = LT C1a) meglétét Ludason. Jegyezzük meg, hogy a 6. horizont leletei között megfigyelt eltérések nem időbeli, hanem viseletbeli különbséggel magyarázhatók. Ebből az következik, hogy a temető használata a LT C1a-fázis végével lezárult. A temetőelemzés eredményeként a nekropoliszon belül sírcsoportok rajzolódnak ki, amelyek között időbeli átfedések adódnak. Vagyis nem mutatható ki egyirányú, „soros” fejlődési rend, hanem a temető több sírkerülettel működött. Ezt a szerkezetet a legvalószínűbb értelmezés szerint a férfiak társadalmi helyzete határozta meg, s a női sírok ehhez igazodtak.

A ludasi nekropolisz kerámia technológiai képe alapvetően különbözik a sajópetri településétől: a sírmellékletek között a kézzel készült durva, "szkítoid" vázák rendkívül ritkák. Ez a jelenség valószínűleg a település-, illetve a sírkerámia közötti különbséggel magyarázható. Fontos megjegyezni, hogy a helyi hagyományt képviselő edénytípusok a 6. horizontban már lényegében eltűnnek. Ez úgy értelmezhető, hogy a Ludason temetkező közösség harmadik generációja a "szkíta" etnikumot minden valószínűség szerint teljes mértékben "laténizálta", azaz kulturális szempontból asszimilálta.

A kötet második tematikai egységét az interdiszciplináris vizsgálatokat megszervező és irányító Czajlik Zoltán szerkesztésében tíz kapcsolódó tanulmány alkotja:

- Domboróczy László Ludas – Varjú-dűlő régészeti lelőhely feltárásának történetét foglalta össze,
- Czajlik Zoltán, Tankó Károly és Gherdán Katalin a mikroregionális kutatások eredményeit tette közzé,
- Nicola Bianca Fábry a bolognai egyetemmel 2005 óta folytatott késővaskori kutatási együttműködés keretében a hólyagos kar- és lábperceket dolgozta fel,
- Jean-Paul Guillaumet-nak és Stéphane Marion-nak (UMR 5594 du CNRS, Dijon és SRA, DRAC Lorraine) az orvosi eszközök és egyéb szerszámok elemzését köszönhetjük,
- Tankó Éva a ludasi birtuális temető túlnyomó többségében hamvasztott embertani leleteit dolgozta fel,
- Patrice Méniel (UMR 5594 du CNRS, Dijon) a részletes, az ételmellékletek térbeli elemzését is tartalmazó archeozoológiai feldolgozást készítette el,
- Molnár Ferenc, Czajlik Zoltán és Armelle Masse (UMR 8164, Lille) a hólyagos kar- és lábpercek elemzését végezte el, több más hasonlókorú magyarországi temetőből származó tárgy összehasonlító analízisével együtt,
- T.Bruder Katalin az álfiligrán karpereccel kapcsolatos technológiai megfigyeléseit adta közre,
- Gherdán Katalin, Czajlik Zoltán, Szakmány György és Tankó Károly a ludasi temető kerámia-anyagának petrográfiai szempontú feldolgozását és az adatok régészeti kiértékelését végezte el,
- Gyulai Ferencnek pedig az archeobotanikai feldolgozás, illetve a hazai vaskori régészeti lelőhelyeken végzett archeobotanikai vizsgálatok egységes szempontú feldolgozása köszönhető.